

Gezondheidsdienst lanceert *S. aureus*-onverdacht status

Eerste status voor uiergezondheid

Op de Nationale Rundvee Manifestatie (NRM) in Zwolle lanceerde de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) de Staphylococcus aureus-onverdacht status. Dit is de eerste diergezondheidsstatus op het gebied van uiergezondheid in Nederland. Het doel van de status is om melkveehouders te motiveren de uiergezondheid aan te pakken.

Tekst: Sjouke Jacobsen
Beeld: Susan Rexwinkel

Op gebied van diergezondheid kunnen veehouders al verschillende statussen halen. Voor uiergezondheid was dit tot voor kort nog niet mogelijk. De GD biedt veehouders op dit moment de mogelijkheid om een *S. aureus*-onverdacht status te halen. Om in aanmerking te komen voor de *S. aureus* onverdacht-status moet een veehouder meedoen met de Tankmelk Uiergezondheid. Hiermee wordt de tankmelk tien keer per jaar onderzocht op zeven belangrijke groepen mastitisverwekkers.

Aan de uitslag is een puntensysteem gekoppeld. De status *S. aureus*-onverdacht wordt toegekend wanneer op jaarbasis maximaal zes punten zijn gegeven over de laatste tien uitslagen en nul punten over de laatste drie uitslagen. Een monster met minder dan 10 kolonievormende eenheden (kve) per milliliter wordt beloond met 0 punten. Tussen de 10 en 100 kve geeft 2 punten en 100 en meer kve betekent 3 punten.

70 procent positief

Volgens uiergezondheidsdierenarts van de GD Jantijn Swinkels, is *Staphylococcus aureus* één van de meest voorkomende mastitisverwekkers. „Zeventig procent van de tankmonsters testen positief op deze besmettelijke bacterie”, geeft hij aan. *S. aureus* veroorzaakt klinische, maar vooral ook veel subklinische mastitis. De bacterie is bekend om het vermogen om zich in te kapselen in het uierweefsel waardoor het moeilijk bereikbaar is voor

Vrijwel geen *S. aureus* in vrijloopstal

Kees Pijs, melkveehouder in Etten-Leur, melkt samen met zijn vrouw Anja 65 melkkoeien in een vrijloopstal met compostbodem. Daarnaast heeft de familie een ijsboerderij.

Melkveehouder Kees Pijs is één van de veehouders die het *Staphylococcus aureus*-certificaat heeft ontvangen. Sinds drie jaar melkt de veehouder in een vrijloopstal. Voordat hij de stal in gebruik nam, heeft hij een abonnement op Tankmelk Uiergezondheid genomen om goed in beeld te krijgen wat de gevolgen zouden zijn voor de uiergezondheid bij de overschakeling van de ligboxstal naar de nieuwe stal. Over de resultaten met de stal met compostbodem op de uiergezondheid is de veehouder erg tevreden. „Ik heb al een hele tijd geen besmetting met *S. aureus* gehad en het celgetal is, met gemiddeld 94 vanaf begin 2014, erg laag.” Hij denkt dat dit er vooral mee te maken heeft dat koeien meer ligoppervlakte hebben dan in de ligboxstal, waardoor de infectiedruk lager is.

Schoon en netjes werken is voor Pijs erg belangrijk. „Ook al hebben we een melkrobot, toch dragen wij veelal melkershandschoenen.” Daarnaast kruist

antibiotica. Ongeveer 30 tot 35 procent van de subklinische *S. aureus* besmette kwartieren geneest na behandeling met antibiotica tijdens de lactatie.

Swinkels noemt het stimuleren van veehouders om met *S. aureus* aan de slag te gaan als belangrijkste reden om de onverdacht status te introduceren.

„Koeien die zijn besmet met *Staphylococcus aureus* zijn een belangrijke reden voor afvoer. Daarnaast zien we dat bedrijven groeien waardoor meer dieren worden aangekocht. Voor aankopende veehouders is het prettig om te weten dat zij een dier aankopen van een bedrijf waar weinig *S. aureus* voorkomt”, aldus de Swinkels.

Ook ziet Swinkels direct rendement voor de veehouder. „Gezonde uiers betekenen meer melk en minder antibioticagebruik. Vooral ook nu het antibioticabeleid is aangescherpt, zullen meer

veeouders selectief gaan droogzetten. In de praktijk merken we dat bedrijven die een laag celgetal halen, betere resultaten halen met selectief droogzetten en laag celgetal is weer gecorreleerd aan het weinig voorkomen van *S. aureus*.” Hij voegt daar nog aan toe dat minder besmettingen met de bacterie ook meer werkplezier geeft.

Geen verplichting

Vanuit eerdere gezondheidsprogramma's is het niet ondenkbaar dat sommige veehouders vrezen dat dit initiatief uitloopt op een soort 'verplichting' waaraan hij moet voldoen. Dit wijst de veearts echter beslist van hand. „Dit programma zal wat ons betreft absoluut niet verplicht worden. We weten natuurlijk niet wat de zuivelverwerkers voor initiatieven nemen in hun duurzaamheidsdoelstellingen, maar op dit

moment is daar geen sprake van en ik verwacht dat dit er voorlopig ook niet gaat komen.” De reden om de bacterie niet één keer, maar meermalen te testen, heeft er volgens Swinkels mee te maken dat er soms zo weinig bacteriën worden uitgescheiden dat het bacteriologisch onderzoek een vals-negatieve uitslag geeft. Door elke vijf weken een monster te nemen, krijg je wel een heel betrouwbaar beeld. De GD heeft er bewust voor gekozen om niet alleen boeren die 0 punten halen te belonen. „De kans om 0 punten over 10 uitslagen te halen is erg klein, er was maar één veehouder die dat haalde. *S. aureus* is een huidbacterie en komt vrijwel overal voor”, legt de dierenarts uit. Van de 2.500 bedrijven die meedoen met Tankmelk Uiergezondheid, zijn er op dit moment ongeveer 150 bedrijven met een *Staphylococcus aureus*-onverdacht status.

Praktische maatregel

Voor bedrijven waar veel *S. aureus* voorkomt, noemt de Gezondheidsdienst voor Dieren verschillende praktische maatregelen. Zo adviseert de Gezondheidsdienst om besmette dieren op te sporen en te behandelen waarbij behandelen in de droogstand nog wel eens effectief wil zijn.

Wanneer de bacterie toch de kop op blijft steken en de behandelingen niet het gewenste effect hebben, adviseert de GD om deze koeien op te ruimen, omdat de kans bestaat dat ze de andere dieren besmetten.

Volgens de Gezondheidsdienst doen melkveeouders er verstandig aan om besmette dieren als laatste te melken of het melkstel goed te desinfecteren na het melken.

Ook wijzen ze op de het verhogen van de weerstand door stressmomenten te beperken en de juiste mineralen te voeren.